

MUSSCHE, Achilles, dichter, prozaïst, toneel-schrijver en essayist (Gent 12 augustus 1896 - Gent 30 augustus 1974).

Leraar Nederlands aan de lagere en middelbare Rijksnormaalschool te Gent; daarna rijksinspecteur Germaanse talen bij het normaalonderwijs; sedert 1956 met pensioen. In 1966 werd hij benoemd tot lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde.

Reeds als leerling aan de normaalschool te Gent, waar hij o.a. met Maurice Roelants en Raymond Herreman het tijdschrift *Moderne Kunst* stichtte, was hij een overtuigd flamingant en socialist. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd hij als zovele jonge Vlaamsgezinde intellectuelen die later tot het expressionisme behoorden, opgenomen in de beweging van het activisme, niet uit Duitsgezindheid, maar uit liefde voor Vlaanderen. Wegens zijn activisme werd hij echter in 1918 als leraar geschorst. Mussche was daarna een aantal jaren in de journalistiek werkzaam. Met Wies Moens en R. Herreman was hij van 1919 tot '21 redacteur van *Ons Vaderland*, het orgaan van de frontsoldaten. Met Joris van Severen stichtte hij daarna het tijdschrift *Ter Waarheid*, dat ijverde voor nationale bewustwording van het Vlaamse volk, voor de ordening van

het economische leven op een rechtvaardiger sociale grondslag en voor internationale samenwerking. Toen echter de Frontpartij werd hervormd tot een Vlaams-nationale partij en Van Severen een actieve rol in de politiek begon te spelen, trok Mussche zich uit de redactie van het tijdschrift terug. Toen hij leraar werd aan de normaalschool te Gent, bleef hij nog publiceren in diverse Zuid- en Noordnederlandse kranten en tijdschriften, in het bijzonder als essayist in het tijdschrift De Stem van Dirk Coster en als recensent in het Gentse socialistische dagblad Vooruit.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog behoorde hij te Gent tot de leiders van het verzet en was hij redacteur van Het Belfort, het clandestien weekblad van het Onafhankelijkheidsfront. Op 14 februari 1971 nam Mussche ontslag uit de redactie van het Nieuw Vlaams Tijdschrift, waarvan hij sedert de stichting ceel uitmaakte, uit protest tegen de publikatie van de Zevende Brief rondom Liefde en Dood, gericht tot Pol Le Roy van Jef Geeraerts (Nieuw Vlaams Tijdschrift, 1907, p. 833-846), waarin deze de 1 mei-feesten hekeldde en in scherpe beoordelingen handelde over de Tweede Wereldoorlog, de repressie en de na-oorlogse toestand van „ontwaarding” in Vlaanderen.

In het onderwijs heeft hij een belangrijke taak vervuld door dertig jaren lang te ijveren voor het correct gebruik van zuiver en levend Nederlands in Vlaanderen. Door zijn handboeken over woordenschat, uitspraakleer en taal- en stijlstudie hebben honderdduizenden leerlingen uit het lager en middelbaar onderwijs hun moedertaal beter leren beheersen en hanteren, terwijl zij door zijn bloemlezingen en poëtica werden ingewijd in de schoonheid van de Nederlandse letteren. Doch vooral als scheppend auteur en voorzitter van culturele verenigingen als het Vermeylenfonds, de Vereniging van Vlaamse Letterkundigen en de Raadgevende

Culturele Commissie van Omroep Oost-Vlaanderen heeft hij een gezaghebbende stem laten horen in het Vlaamse cultuurleven.

Zoals uit heel zijn sterk sociaal geëngageerd oeuvre duidelijk zijn humanistische en socialistische visie tot uiting komt, zo wordt ook zijn flamingantisme door deze levensvisie bepaald. Het Vlaamse probleem is voor hem in de eerste plaats een sociaal-economisch probleem: „met de geldmuur stort ook de taalmuur ineen”. Met de hem eigen hartstochtelijkheid kante hij zich tegen elk stelsel van taalfaciliteiten en kwam hij op voor een culturele autonomie met wettelijke en structurele waarborgen voor de ideologische minderheden. De bescherming van de Vlaamse gemeenschap tegen een egoïstische franskiljonse klasse, zowel op sociaal-economisch als op cultureel vlak, achtte hij een socialistische plicht waarvoor hij binnen de eigen partij ijverde. Hij was trouwens de voorzitter van het initiatiefcomité (bestaande uit R. de Buck, W. Calewaert, R. Cliquet, L. de Coninck, M. De-neckere, H. de Geest, J. Kruithof, F. Lauwers, A. Major, E. Mandel, R. Merecy, L. de Pauw en F. Polk) dat het Manifest van Vlaamse Socialisten opstelde en op 21 december 1961 verspreidde met een groots opgezette campagne voor ondertekening, met de bedoeling de Vlaamse socialisten en vooral de leiding van de Belgische Socialistische Partij aan te sporen mee de leiding van de Vlaamse strijd voor gelijkberechtiging en culturele autonomie op zich te nemen (gepubliceerd in Links, 23 december 1961). De culturele autonomie zag hij „als een grote kans, niet om ons op te sluiten en te verlustigen aan folklore, maar om ons te ontplooiën en om als wereldburgers deel te hebben aan de universele cultuur, maar met behoud van onze eigen persoonlijkheid”. Zoals bij de bewonderde voorman August Vermeylen vormden ook bij Mussche zijn Vlaamsgezinde, socialistische en internationalistische overtuiging een onverbreekelijke eenheid.

WERKEN: Poëzie: *De Twee Vaderlanden* (1927); *Koraal van den Dood* (1938); *Langzaam Adieu* (1926). - Essays: *Cyriel Buysse, een studie* (1929); *Conflicten en Meditaties* (1934); *Gent en zijn Etser-Teekenaar De Bruycker* (1936); *Herman Gorter, De weinig bekende* (1946); *Nederlandse Poëtica* (1948); *De Broeder van Hamlet, Drie nieuwe Monologen* (1949). - Proza: *Aan de Voet van het Belfort* (1954); *Gedenksteen voor Rosa* (1961); *Reinaert de Vos, uit het Middelnederlands zo getrouw mogelijk in modern proza overgebracht* (1964); *Dat arm beetje mens* (1967). - Toneel: *Christoffel Marlowe of Er is een Duivel teveel* (1954).

LITERATUUR: J. Schepens, *Achilles Mussche* (1946); - Fr. Buyens, *Beschouwingen rondom het werk van A. Mussche* (1952); - M. Grypdonck, *Achilles Mussche, in Programma-brochure voor de huldiging van A. Mussche als laureaat van de Interprovinciale Prijs voor Letterkunde* (1958); - J. Florquin, *Achilles Mussche, in Ten huize van... II* (1964, p. 91-119); - R. Herreman, *Achilles Mussche* (Monografieën over Vlaamse Letterkunde, nr. 39, 1966); - H. van Assche, *Achilles Mussche* (°1896). [Bibliografie], in *Mededelingen Vereniging van Vlaamse Letterkundigen*, nr. 70 (januari 1972). - Citaten in tekst uit: voordracht gehouden door Achilles Mussche als voorzitter van het Vermeylenfonds op het forum over Hedendaagse Vlaamse Problemen, ingericht door 't Zal Wel Gaan te Gent op 7 november 1961, in 't Zal Wel Gaan (1961-'62, nr. 2, p. 14-18).

RAYMOND VERVLIET